

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an
Pentru țărani, prețul foil e scăzut la numai
12 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foata Interesantă” și „Plugarul Luminat”
li-se dau gratuit. — In Jugoslavia 40 Dinari.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Jol

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foata Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 2 dollari. Banii se trimit
la dl Iohn I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Feli
la Orăștie se dă de știre prin e cartă postală.

Un lucru neluat în seamă de părinții din Ardeal.

— Școlile profesionale de fete. —

Se deschid iar școlile. Multor părinți le fac gânduri mari, că ce să facă cu fiii ori fiicele lor cari au trecut peste vama de mijloc a școlilor și acum nu știu de e bine ori de au puteri materiale ca să-i dea și în clasele mai înalte?

Indoesebi mare gând fac fetelor cari au terminat 4 clase ale școlii medii (școala „civilă”). Unele ar dori să meargă mai departe, pe clasa a 5-6-7-8-a de Liceu. Dar ce vor face după aceea?

Statul român a venit, în vechiul Regat, încă demult, în chip foarte înțelept într'ajutorul fetelor acestora, înființând pentru ele cea mai potrivită școală ce li-o putea oferi: Școala profesională de fete, cu curs de 3 ani. În acești 3 ani fetele se desăvîrșesc în științele pe care și-le-au agonisit în cei 4 ani ai Școlii Medii, — dar lucrul de căpetenie al acestei Școli profesionale este: a le pregăti pentru conducerea pricepută, isteată, cu bună rindială și cu gust, a unei gospodării, a unei case. Căci aci e rostul și asta e vrednicia unei femei.

O fată care a făcut și Școala profesională, își va pricepe în chip desăvîrșit și luminat rostul său de conducătoare a economiei unei familii: Învață bine măestria cea de mare însemnătate, a bucătăriei, apoi măestria tot atât de prețioasă pentru orice familie, a croitoriei de casă; purtarea socotelilor unei gospodării; învață și muzică și alte lucruri ce fac pozoaba unei femei alese.

Iar pe de-asupra dă el-vei dreptul a cere să fie trimisă ca „maestră” de lucru de casă la școlile medii din țară, — așadar li dă și un razim vieții, o pâine, dacă nu se va așeza la casa sa prin căsătorie.

Aducînd Dzeu și norocul nostru bun, România și pe la noi, guvernul a început a înființa și pe la noi Școlile Profesionale, cele de mare folos pentru fete.

Durere, — fetele noastre din Ardeal, Bănat și Crișana, se arată cu totul neluțel-gătoare a folosului acestor școli și — nu le cercetează aproape deloc! Fiecare fetiță ce a trecut clasa a 4-a a Școlii Medii

(civile), cantă să meargă la orice aiurea, numai spre prea prețioasele Școli Profesionale de fete, nu-și îndreaptă privirile și pașii săi.

Părinții mai așezați și mai dreپți la judecata lor, — să între vie și să-și lumineze copilele, arătîndu-le, că își fac ele șiși un nemăsurat bine trecînd, după cele 4 clase civile, la Școlile profesionale.

Un înalt aljbaș dela Secretariatul General de Instrucție din Cluj, dl A. Domide, se plînge aspru împotriva acestei ținute a fetelor noastre față de școlile Profesionale, — ținută pe care dsa o vede izvorînd din alergarea fetelor noastre după o rău înțeleasă „domnie”, — și dsa cere, ca această greșită îndrumare a sufletelor, a fiicelor neamului, trebuie de grab curmată și înlocuită cu îndrumarea spre adevărata lor menire.

Tinerimea universitară între popor.

— La Orăștie, la Hunedoara, etc. —

Tinerii universitari români din județul Hunedoarei, la stîrînjtele zelosului domn I. Todor, fiu al frunzei comune Valdei de lângă Orăștie, candidat de profesor, însoțit de mai mulți înimoși colegi ai d-sale dela universitățile din București și Cluj, — a orangeat de Sântămărie o frumoasă zi culturală la Orăștie.

După prinz 5 echipe de „Călușeri” au venit din 5 comune vecine Orăștiei: Din Vinerea, Cugir, Romoșel, Valdei și Turdaș. Ele au jucat pe rînd în fața unui număr public privitor, în parcul orașului, toși pe o formă de meșteri jucători ai frumoaselor noastre jocuri naționale eroice. Au fost viu aplaudați de mulțimea ce i încunglura. Premiul întâi l'au cîștigat volnicii din Vinerea, iar ceilalți lăudați toși pentru jocul lor la fel de frumos. Laudă și mulțimii poporului din loc și din comunele vecine pentru luarea aminte ce arată mișcării culturale puse la cale de vrednicii noștri tineri universitari, li s'a adus de dl Dr. A. Vlad prin o vorbire însoțită pentru ori ce mișcări de bine obștească.

Seara a avut loc o producție a tinerimii în sala Hotelului „Central”: Dl Todor a roșit o vorbire de deschidere frumos gândită și roșită, arătînd rostul acestor venituri în vacanță a tinerimii universitare în

mijlocul poporului. A urmat un punct de muzică: violoncel și violină, executat foarte bine de d-nii Flaviu Pop și Debreczeni, acompaniați la pian cu gingășie și pricepere de d-șoara Volumina Martin. D-na căpitan Linerth a cîntat cu cunoscuta d-sale bravură două cîntări prea frumoase. S'a jucat, la urmă, „Noaptea Furtunoasă” de Carageale, de tineri universitari și d-șoare din loc, cu destul succes. A urmat apoi joc vesel până 'n zor. În pauză, „Călușerii” premiați din Vinerea, au jucat și aici în sală, volnicescul joc, mult aplaudați.

Tinerii noștri universitari pot fi mulțumiți de izbînda străduințelor lor: și cărturarilor ca și poporul nostru, a văzut cu plăcere, că ei sunt cu inima lor strîns legați de acest popor, pentru a cărui înălțare sufletească fac tot ce pot. Și fac a-nume nu numai petreceri și producții de acestea trecătoare, cari cu vremea se uită, ci lucruri rămăitoare, cari să vorbească departe peste ani înainte de străduințele lor în acest scop au luat frumoasa hotărîre, că din venitul curat al producțiilor acestora, să înființeze cîteva Biblioteci populare la sate. Dela Orăștie, unde au încasat de tot cam 11.000 Lei, le a rămas un venit curat de aproape 5 mii Lei, cari vor sluji nobilul scop.

— Duminică în 3 Septembrie același zeloși tineri universitari arangează producții la fel în orașul Hunedoara.

Avem toată nădejdea că vor fi și acolo primiți cu toată dragostea pe care o vrednicesc ei și scopul frumos ce urmăresc, și că vom așta știri pe deplin mulțămitoare despre reușita ce au avut.

Știri politice

— Din țară. —

Incoronarea

Maestriilor Lor Regelui și Reginei României, ca Domnii ai României Mari, se va ținea în toamna asta, — după cum vestesc gazetele din București cari spun, că în un zfat mai nou de Miniștri s'a luat hotărîrea aceasta.

Partidul Național

face cu zor pregătiri pentru Adunarea dela Alba-Iulia. În toate județele se țin consfătuiri și adunări

pe cercurile electorale, pentru alegerea de soli la acea Adunare.

— La Orăștie adunarea în acest scop, pusă pe ziua de Sântămărie, a fost, în ajun, oprită de Polișta din loc. Polișta (la vădită poruncă mai de sus) a motivat oprirea cu aceea, că: fiind pe aceeași zi anunțate producțiile tinerimii universitare, ca n'are personalul destul ca să păzască și înă ordinea la atâtea adunări în aceeași zi. (Asta e, vădit, o vorbă de clacă, doar adunarea politică era pusă pe ora 11 înainte de prînz, iar producțiile tinerimii pe 1½, după prînz). A doua, polișta spune că 15-28 August e în ziua neșionată sfîntă: năvala trupelor române în Ardeal pentru a ne scoate din robia cea de veacuri, — și așa această zi ar trebui petrecută altfel, decât cu adunări politice cari ar putea tulbura sufletele în popor... Dacă însă conducerea partidului național local dorește a ținea toluși această adunare, — să-și aleagă o altă zi, ori-care, și li se va îngădui.

Știrea despre oprire a supărat mult pe cei cari doreau adunarea, ca un prilej de a mei veni în atingere politică cu poporul. Și așa știm, că conducerea comitetului local a partidului național, va convoca de nou adunarea pe una din zilele următoare, — ceea ce se va vesti la timp.

Cei ce au sfătuit pe conducătorii administrației să oprească adunarea dela Orăștie, au făcut o faptă rea și au dat administrației un sfat rău. Prin asfel de măsuri nu se domolește, ci mai curînd se înfățișă poporul nostru împotriva felului cum sunt conduse trebile țării.

De-ar face așa pe multe locuri, s'înbașii, ca și cel ce le poruncește, guvernul, vor da deplină dovadă, că — nu cunosc și nu înțeleg poporul român din Ardeal, care nu cu asfel de măsuri se împacă și se îndulcește.

— În Bănat s'au ținut Duminică și Luni 6 adunări populare bine reușite.

Duminică ce vine, vor fi alte multe, — despre cari vom da samă.

— Din afară. —

Cum de tare dorește

— Germania — pacea?

Deputatul Francez Lefevre fost ministru de război, așadar priceput în trebile astea. Într'o vorbire ținută nu demult în parlamentul francez la Paris, a scos la iveală

ce face Germania azi, când i-s'a poruncit să fie desarmată.

Germania, departe de a fi credincioasă păcii, se pregătește de război într'un chip prea străvezio. Acum își pregătește refacerea armamentului (a puștilor, tunurilor). Dovadă faptul, că nici odată Germania n'a cumpărat atâta aramă (de lipsă la fabricarea tunurilor) câtă cumpără în timpul de față! Cumpărările ei se ridică în vremea asta din urmă la uriașă cifră de 250.000 tone de aramă!

Între cele 100.000 soldați, cât are voe a ținea azi, ea are 74.000 subofițeri, soldați de rând aproape deloc. Pe aceia îi ai ori când și-i pregătești ușor și repede, dacă ai subofițeri și ofițeri numeroși și bine pregătiți!

Tineretul german se înscrie de bună voe în Batalioane voluntare și face dese manevre, iar pentru manevrele din vara asta, lor.

Toate acestea vădesc că Germania, departe de a dori pacea, — dorește războiul și se pregătește de el. Iar vecinii ei ar fi niște vișători, dacă ar sta nepăsători, încrezători în „pace“...

Cum înțeleg Ungurii a fi pe pace?

Ziarele maghiare vestesc, că Societatea „Magyar Irredenta“, adevărată aceea care are de scop aștarea ungarilor din țările vecine și pregătirea lor, ca și a celor din Ungaria, pentru a-și lua napoi hotărârile pierdute, ca fiind acelea ale lor și numai prin nedreptate a ajuns sub stăpânire străină, — Societatea pentru hrănirea acestor slăbiciuni și nădejdi, a pus mai multe premii pentru scrieri cari să înflăcăreze inimile maghiare spre aceste ținte mari.

Ea a pus: Un premiu de 2000 coroane pentru o poezie irredentă, 3000 coroane pentru o istorioară de același fel, cari, răspândite pe mii și mii de foițe printre tinerimea maghiară din școlile mari și mici, — să-i umplă inima de dorul războiului și a cuceririi de nou a pământului pierdut. Apoi alte 5000 coroane pentru un studiu (cercetare, desfășurare de planuri) despre cum s'ar putea reintregi (face iarăși la loc) Ungaria cea de nădăd de război.

În slujba acestui mare vis maghiar stau și toți Ungurii de printre noi, — și de dragul acestui vis amăgitor binevoesc dumnealor a primi chiar „slujbe“ dela Români... Căci fiind în slujbe — mai ales în slujba poliției, unii chiar șefi de poliție în orașe ca, mai nou, la Hunedoara, — acolo pot ei trage bine cu urechea la toate tainele vieții de stat, acolo pot ei mirosi mai bine ori-ce mișcare, ori-ce măsură care ar fi primejdioasă pentru lucrarea „Irredentei Maghiare“ pe care s'o vestească la vreme spre a se feri și a nu putea fi prinsă nici odată!

Totuși, cei ce au pus pe un rafinat șpion al acestei irredente, cum e Papp András, de șef al poliției românești din orașul Hunedoara, cred că au câștigat un slujbaș statului român, pe când de fapt au pus aci, la loc bun, la loc prețios,

pe un agent de care tare se bucură — irredenta maghiară!

Școala politehnică din Timișoara.

În anul 1920, guvernul român hotărâse înființarea unei Școli Politehnice (pentru pregătirea de ingineri) la Timișoara. O asemenea școală înaltă mai aveam în țară numai la București. Și patria mărită având lipsă de încă una de acest fel, s'a hotărât înființarea ei la Timișoara. S'a ales acest oraș, pentru că să aibă și capitala Bănătuinii o școală înaltă românească, după cum celelalte capitale (orașe de căpetenie) ale celorlalte ținuturi au și ele (Cluj, Cernăuți, Iași, Chișinău).

Din anuarul pe 1921-22, scris despre al 2-lea an de muncă al Școlii, scoatem următoarele numere din cari putem vedea lucruri îmbucurătoare:

În anul școlar 1921-22 au fost înscriși următorii studenți:

În anul (clasa) I. 93 elevi dintre cari 24 (adecă 26 la sută) au fost străini (mai ales evrei, apoi ruși, nemți și unguri), iar ceilalți 69 au fost Români (74%).

Dintre acești 93, au fost:

- 46 din vechiul Regat
- 33 „ Transilvania și Bănat
- 12 „ Basarabia
- 2 „ Bucovina.

Anul (clasa) II. 70 elevi, dintre cari 14 străini (20%) și 56 Români (80%).

Dintre acești 70, au fost:

- 28 din Trans. și Bănat
- 28 „ vechiul Regat
- 10 „ Basarabia
- 4 „ Bucovina.

Anul pregătitor (înainte de a intra în anul I) a avut:

62 elevi, dintre cari 22 străini (35%) și 40 Români.

Au fost:

- 47 din Trans. și Bănat
- 8 „ vechiul Regat
- 4 „ Bucovina
- 5 „ Basarabia.

Din aceste cifre putem vedea că la această școală s'a făcut o adevărată și prea frumoasă înfrățire. Studenți din toată țară învață aici, dintre cari partea cea mare sunt Români. Mai ales e neașteptat și îmbucurător numărul mare al elevilor din vechiul Regat. În anul pregătitor (care anul viitor va fi anul I) se vede însă, că Ardelenii și Bănățenii sunt cei mai mulți. Scotind numărul elevilor pe cari i a dat fiecare județ, vedem că, proporțional (în parte), județele din Bănat au dat numărul cel mai mare.

Numărul străinilor, mic la început (un sfert din numărul elevilor) se tot mărește (mai mult de o treime în anul pregătitor), dovadă că îndărătnicia oarbă a acestor străini, cari îndată după Unirea nici nu voiau să audă de școală românească, se face tot mai mică și începem

să fim prețuiți și de ei. Aceasta e îmbucurător, căci popoarele din aceeași țară trebuie să trăiască în înțelegere și să se ajute unele pe altele în munca pentru propășirea obștească.

Față de aceste frumoase rezultate (roade) se cuvine să mulțumim făuritorilor lor, conducătorilor Școlii Politehnice românești din Timișoara. Directorul școlii e dnul Victor Vălcovici, doctor în matematici, fost profesor la Universitatea din Iași. Școala mai are un subdirector, 3 profesori titulari, 8 profesori suplینitori, 4 conferențieri și 8 asistenți.

Acestora împrennă, ca și sâr-guinței elevilor, le datorim faptul că în curind numărul inginerilor români ești din școli românești, va fi tot mai mare, și vom ajunge ca de-aici încolo inginerul să nu mai fie un străin de neamul nostru, ori un Român înstrăinat, cum era până acum cel puțin în noile ținuturi.

Într'o țară românească, trebuie ca și învățământul să fie național românesc, dacă vrem să avem o pătură de cărturari bine crescuți, cari să lucreze cu drag pentru această țară a lor. Iar Școala Politehnică din Timișoara, nou înființată, e un rodnic pas făcut pe această cale, și va fi o ispită fericită și un puternic îndemn pentru mulți tineri cari ies din liceele noastre românești.

Se pune în vedere,

că vom avea acuși vagoane destule.

Directorul general al Căilor Ferate spune, că cercelând toate locurile de reparare a vagoanelor, — a aflat că mai așteaptă reparația în țară vre-o 30.000 vagoane de cele de marfă, având defecte (scăderi) mai mici ori mijlocii. Și fiindcă 80 de echipe (cete) de muncitori umblă de colo colo și lucrează la vagoanele bolnave, a aflat că aceste echipe pot repara câte 3000 de vagoane pe lună, și așa în 4-5 luni nu vom mai avea decât vre-o 10.000 vagoane defecte (cu scăderi). Având noi azi cam 30.000 vagoane bune, vom avea atunci cam 50.000, — iar asta ne va fi destul pentru a face față la toate cererile de vagoane pentru cărușile din țară, — așa cum se făceau în vremuri bune.

Dacă acest lucru s'ar putea ajunge în câteva luni de zile, — ar fi o mare ușurare pentru țară. Numai că nu dee greș. Că, de pildă, în ce ține de vagoanele cu scăderi mai grele, cari se reparau în marile Ateliere „Grivița“ de lângă gara de Nord din București, pe ele nu mai poți întemeia nici o nădejde: Aceste Ateliere arseră mai sptămăna trecută până la pământ! De bună seamă e fost foc pus...

Dar dacă numărul vagoanelor reparate, a crescut, — îmbunătățit-u-s'a și mersul negoșului cărușii

cu ele? Același Director General al Căilor Ferate răspunde că da, s'ou trimis măruri mult mai multe. De pildă: În cele dintâi 6 luni alui 1921 s'au trimis afară din țară 9000 vagoane de cherestea (lemn de lucru, grinzii, scânduri, etc.) iar în aceleași 6 luni din 1922 au mers 96.000 vagoane, de 10 ori pe atâta.

CREȘTINȚA slujbașilor străini la C. F. R.

La Oradea-Mare s'a descoperit un lucru foarte urit: Slujbașii unguri dela trenul orășeneasc, furau de ani de zile cisterne (vagoane de acelea rotunde pentru dus petrol, benzina și altele) de ale Căilor Ferate Române și, ajutați de Ungurii dela stațiile de graniță, le trimiteau în Ungaria lor...

Iată cum:

Orașul Oradea-Mare are și el, în loc de tramvai, un tren de mărimea regulată, care trece prin oraș, ducând de colo-colo pe călătorii și ducând mărfurile din gară (stație) în oraș, până la locul de lipșă.

Acest tren își are și el gara lui în oraș, cu curtea lui mare, cu șoproanele și magazia sale.

Slujbașii unguri ai acestui tren orășeneasc, aduceau din stația cea mare vagoane și cisterne cu mărfuri (ori și fără mărfuri), le băgau în curtea gării lor, acolo, sub cuvânt că este ceva de reparat la ele, le împingeau în magazia de reparații.

Și ce „reparau“ acolo la cisterne? Ștergeau de pe ele literele C. F. R. cari înseamnă că acelea sunt vagoane ale Căilor Ferate Române, ștergeau și toată scrișoarea românească, și puneau M. A. V. (Magyar Állami Vasutak), arătând prin asta, că acele cisterne ori vagoane sunt ale Căilor Ferate Maghiare. Apoi le trimiteau la graniță, unde, pe temelul înțelegerii dintre guvernul român și cel unguresc, vagoanele ce s de drept ale Ungariei, au să fie lășate ca să meargă acasă, precum vin și cele românești cari au trecut cu mărfuri în Ungaria.

La graniță fiind cei mai mulți slujbași tot unguri, — acela le făcea îndată vint cisternelor cu scrișoarea schimbată și cu mâne acelea erau în Ungaria. Asta de cine știe cind o făceau tot așa.

Furtul de cisterne a făcut ce lucrul să fie descoperit, — pentru că cisternele acelea nu s toate ale statului, ci ce e mai multe sunt ale feliaritelor Societății cari au pușuri (în țară) de petrol. Societățile (în samă de cisternele lor, și de-o vreme ele băgau de somă, că cisternele ce le trimis spre Oradea, nu mai vin nepoi, ori foarte pușine numai. S'a cerat Direcției Căilor Ferate samă de cisterne. Asta s'a pus pe căutarea lor, și — a aflat ce se făcea cu ele.

Simțindu-se prinsă, Societatea din Oradea-Mare, care are latre-

grinderea Căii Ferate orășenești, lute a dat napoi Căilor Ferate ale statului 189 cisterne de acestea doșite de slujbașii ei și încă netrecute în Ungaria, și prin asta însăși conducerea Societății aceleia a recunoscut, că avca în cază lucrurii de farat, pe care le a înopolat stăpînului numai cind acela a aflat de ele.

Dacă 189 de cisterne le-a dat napoi, — cite vor fi cele pe care le-a rburat peste graniță, și pe cari azi statul român trebuie să le plătească Societăților a căroră erau?

Ministrul Comunicărilor (peste Căile Ferate) dl general Moșoiu, aflînd de acest lucru de nimic, a poruncit, ca toată conducerea acelor trenuri de oraș să fie luată din mîna orașului necredincios și trecută în conducerea statului, ca ori ce cale ferată. Iar pe procuror l'a îndrumat să pornească îndată cea mai aspră cercetare spre a afla pe toți cei vinovați de o hoșie alit de mișlească față de stat și să i dea pe mîna judecării.

Vom arăta ce s'a mai descoperit și cine s vinovați. Deși em putea să nu mai cercetăm. Și'm destul. E o nouă dovadă că ce folos ei de slujbașii ungari pe cari li li încă în slujbele țării românești în vreme de pace te vind la ori ce pas și li-ar face cele mai mari pagube ce ar putea, — dar mi te în zile de grea probă, de primejdie, pentru țară, ce li-ar face?

Ciudățeni de-ale „diplomației“.

Albania nu e o țară de viață. A făcut parte din Turcia atîta timp de se pierduse în ea. După războiul Bulgarilor, Sirbilor și Grecilor asupra Turciei în 1912—1913, — diplomații (marii răscuitori ai poliției, ai sorții popoarelor) din Europa, nu s'au putut înțelege cui să dea și capul cel mai de apus al Turciei, Albania. Trebuia s'o împartă între Greci, Bulgari și Sîrbi. Dar Italiei nu i venea la socoleală ca Bulgaria și Sîbia să ajungă a avea fărme de mare la Marea Adriatică, cea stăpînită aproape în întregime de ea, de Italia. Și ea cumpenit ca Albania să fie făcută țară de sine stătătoare. I-au trimis și un „Domnitor“, dar acela după vre-o 6 luni de „domnie“ și s'a pachetat și a plecat acasă... De atunci această țară, incurcă lumca așo, nici țară, nici ne țară. Domnitor n'are, guvern în rîndulă n'are, nici ea nu știe ce rost are și cum va putea trăi „nealtrnată“.

Veni războiul acesta mare. Hoțarele țării se puseră țară în desbatere, sub cercetare. Era nou prilej a face ceva cu Albania. Și țară nu s'a făcut nimic. Marile puteri nu s'au putut înțelege altfel decît: S'o lase pe Albania să fie țară de sine. Apoi cum va trăi, treaba ei. În luna trecută lulle sfatul Ambasadorilor (a Solilor politici ai

marilor state) a statorii graniță statornică între Jugoslavia și Albania, — șadar au dat formă rămăitoare Albaniei.

Iar despre Muntele negru, care a fost atîta vreme stat de sine și are un trecut de vîșle foarte frumoș, același ambasadori au hotărît, ca el să nu mai fie țară de sine stătătoare, ci să se fiadă de Sîrbia.

Cu alte cuvinte: O țară care nu a fost, nu e lăsată ca și mai departe să nu fie, iar una care a fost, e silită s nu mai fi. Că așa hotărîsc, într'u înțelepciunea lor, cei marii.

NOUȚĂȚI

La Liceul din Orăștie înscrierile se fac în 15—19 Sept. Examine de corigență și de primire în 15—16. Prenotări 1—14.

Mai pe larg în numărul viitor. Tot în numărul viitor vom da lista celor primiți în Internat.

Aviz școlar! Conform ordinului primit dela revizorul școlar de plasă, se aduce la cunoștință, că înscrierile de băți la școala primară de stat din Orăștie, se încep la 1 Septembrie n. a. c. iar examenele de corigență se țin în 5 Septembrie dela oarele 8—12 a. m.

Orăștie, la 29 August. 1922.

Direcțiunea școlăii.

Penzia unei doamne văduve: 1 Leu 35 bani pe 8 luni! Na rîdeți. Na s' glumă, și nu s' da rîs, ci — de plîns, pentru biata femeie. Într'adevăr iată ce s'a întâmplat: Un slujbaș mai mic, de fel din Ardeal, ajungînd în „până“ la Viena înainte de războiu, a trecut la penzie cu 50 coroane la lună. În vremea aceea făcea ceva și suma asta. Văduva a venit în Ardeal și își primea penzia aici. I'o trimitea mereu orașul Viena prin o bancă oarecare.

Veni războiul. Se prăbuși prețul banilor. Văduva din Ardeal a slujbașului vienez rămase tot la penzia sa. Acum de vre-o 8 luni însă, nu i-a mai venit nici atîta oștă bruș era acsa penzie.

Zilele trecute în sfîrșit a primit înștiințare dela o bancă din București, că i-a sosit acolo penzia pe 8 luni, adică 400 coroane. Și banca din Viena li scrie băncii românești, să plătească funcționarei — suma de 1 Leu și 35 bani (zi: un Leu și 35 bani), cit făceau pe atunci cele 400 coroane în bani românești!.. (Azi nu mai fac nici atîta).

Acum femeia va trebui să pună pe chitanță timbru de 50 bani și 25 „de ajutor“, să pună chitanța în an plic (cuvertă) ca să o trimită la București, lucru care cere cheltăială de încă 1 Leu 10 bani, — și socotiți ce are să capete din penzia ei austriacă de pe 8 luni?..

Aviz. Debitanții mici se pot aproviziona cu produse R. M. S. (tutunuri, țigări, țigarete etc.) și dela oficiul postal Orăștie (conform adresei No 854/922 a oficiului telegrafico-postal din localitate)

Altă țesătură de bolșevici descoperită.

Sorvicul de Siguranță (de pază) a statului, a dat de urma unei noi bande de bolșevici, care și a întins țesătura în întreaga țară pentru a putea unelti mai bine. Capul ei se numește Eduard Radó care a slujit în armata austro ungară, a fost apoi prizonier în Siberia. Reîntorcându-se din Rusia după ce s'a înțeles cu bolșevicii, a trecut în România cu hîrtii false împreună cu ortacul său care e corespondent (vestitor) la ziarul unguresc din Viena „Bécsi Magyar Ujság“. La București și-an întemeiat cuibul cel de șomă, sub forma unei societăți de comerț (pentru ca să aibă oarecum o îndreptățire a șederii lor în țară). Ceața întreagă a fost descoperită, prinsă și dată pe mîna judecătorei militare.

Suntem obișnuiți cu asemenea uneltiri, ceea-ce trebuie însă să scoatem la iveală din aceasta de-acum, e, că unul dintre conducătorii bandeii e corespondent (vestitor) al ziarului unguresc din Viena „Bécsi Magyar Ujság“. Iar aceste ziare ungurești din Viena sunt singurele lăsate libere (slobode) de a intra și de a se vinde în România. Cele din Ungaria sunt oprite, căci sunt fățiș răuvoitoare față de Români și ațăță Ungurii din România. Ziarele ungurești din Viena (cari din pricină de politică internă, lăuntrică, luptă din depărtare împotriva ocărării de azi din Ungaria), ziarurile acestea sunt lăsate libere la noi, căoi, vezi doamne, nu ne-ar fi doșmane nouă, ca cele din Budapesta. „Siguranța Statului“ are acum prilej să vadă mai curat voința ascunsă a acelor cari din Viena ni-se arată prietini: ei înșiși, redactorii cari scriu acele gazete, fac uneltiri bolșevice în România.

Presă (gazetăria) ungurească din Ardeal, (care, ori-cum, e mai supusă și blindă), e destul de bogată pentru ca ea singură să îndestulească toate cerințele Ungurilor din România. Ziarele ungurești din țările streine ar trebui oprite toate de a intra în țara noastră.

Dela Perceptorat. Impositele pe lex și cifra afacerilor datorite pe luna August 1922, să se verse la Perceptoratul reg. din Orăștie, după următorul program:

În ziua de 6 Septembrie cei al căror nume începe cu una din literile: A. B.; în 7 Sept. C. D. E.; în 8 Sept. F. G.; în 9 Sept. H. I.; în 12 Sept. K. L.; în 13 Sept. M. N. O.; în 14 Sept. P. R.; în 15 Sept. S. T.; în 16 Sept. U. V. Z.; în 18 Sept. Societățile.

Impositul personal de 6% după angajați, până la 10 Sept.

Dela Liceul din Brad.

Pentru începerea an. școl. 1922/3.

Examinele de corigență se țin la Liceul „Avram Iancu“ din Brad: în 1 și 2 Septembrie. — Examinele particulare în 4 și 5 Sept. — Anunțările pentru cl. I. lic. se primesc în 16. Întrucât numărul elevilor anunțați în cl. I. va trece de 60, în 18 Sept. va fi examenul lor de primire. — În 19 și 20 Sept. înscrierile. — În 21 Sept. so-

Dentist Dr. S. Seidner — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Regulare de dinți. Punere de danturi (546) 5—10

lemnitatea deschiderii anului școlar, iar la 22 Sept. începerea cursurilor.

Cereri pentru internat se primesc până la 15 Sept. — Taxele se vor comunica ulterior.

Didactrul: curs inferior e 152 Lei, curs superior 202 Lei și se plătește înainte.

In acest an se deschide și clasa a VIII-a liceală.

Dr. I. Radu,
directorul liceului.

Sămănătorii de lumină.

Printre acei cari au ascultat rugămintea noastră și reînnoindu-și abonamentul, nu au venit numai singuri, ci au trimis pentru mai mulți din comuna lor. — mai pomenim cu mulțămită pe următorii:

Dl învățător Ioan Lazar din Albac-Arada, care ne a trimis 5 abonați noi din acea comună.

Dl Nicolae Lăzărescu din Șiria, e-a mai trimis pentru 2 abonați.

Dl Danilă Popa din Daia română pentru 3 abonați.

Dl George N. Leucă din Bogata de Olt, pentru 3 inși.

Dl Valeriu Zuiac din Doman, pentru 3 inși.

Dl codrean Ioan Băcilă din Petroșnița ne-a trimis bani pentru 8 abonați.

Dl inv. I. Jurma din Sănmihaiul român, pentru 3 abonați.

Dl inv. I. Păcală din Prejmer pentru 2 abonați.

Dl Teofil Ursa din Meteș pentru 2 abonați.

Dl I. Pigli din Bazoși, pentru 3 abonați.

Dl Emanuil Hopârteanu din Vaidasig pentru 3 inși.

Dl Iosif Iacob din Zam pentru 3 abonați.

Dl Dumitru Aleman din Săsciori pentru 2 inși.

Dl Roman Dubestiian din Odvoș, pentru 2 inși.

Dl I. Baci din Gârbova, pentru 2 abonați.

Dl G. Porchirle, din Sighișoara pentru 2 abonați.

Dl Avram Budoi inv. în Totia Mare, pentru 3 abonați.

Tuturor: Călduroase mulțămiri.

Poșta Redacției.

— *Unul abonat din comuna Peștiș.* Ceea ce ne scrii D-ta e dureros și trebuie să înceteze. Noi însă nu putem face plîngere în foale până când nu ne arătați pe funcționarii vinovați împotriva cărora să ne plîngem. De-accea Dv. trebuie ca mai întâi să mergeți cu plîngerile Dv. cum se cuvine, la direcțiile de stat (pretură, prefectură, regiunea silvică, etc.) să cereți acolo îndreptarea lucrurilor, ba plîngeți-vă chiar deputatul Dv. și-apoi dacă aceste oboseli ale Dv. nu vor fi ascultate, atunci scrieți-ne arătându-ne pe vinovați și vinele lor, iar sarcina noastră va fi, să atragem dar și prin presă (tipar) luarea aminte a celor în drept asupra isprăvilor lui Bethlen și oamenilor cumpărați. Că, da de va avea măcar aceasta un răsunet.

Alex. Lișu, pantoșar Bocșig. Comuna Balșa are poșta Geoagiu-de-șos județul Hunedoara.

Petru Sebu, Secușigiu. La întrebările despre oprirea vânzării bucatelor și scăderea prețurilor Așa ceva:

nu poate face decât statul, pentru întreaga țară, în zile de mari lipsuri. Acum însă n'avem să ne temem de aceasta, căci țara, cu toate că în unele părți cucuruzul e slab, are totuși bucate îndeajuns. Dacă prețurile vor scădea pe piață, aceasta nu va fi vina nimănui. Dar deocamdată nu va puteți plânge de ieftinirea bucatelor. Oprirea vânzării se face numai în împrejurări grele (războiu, foamete), de cari n'avem a ne teme astăzi. Cel mult că se va opri vânzarea peste granițe, pentru ca bucatele să rămână în țară, dar aceasta e bine să fie așa când țara n'are prea multă roadă. Precum cetim și noi prin folle din București, guvernul a și luat măsuri pentru oprirea exportului de cereale.

Dsale Petru Rus, Pal. Ilva. „Cărți de lege” sunt alătea, câte feluri de legi sunt. Și cum legile sunt cu sutele, și cărțile de legi sunt cu sutele. — Când ne ceri „un exemplariu pentru o carte de legi”, noi cum putem și că dă de care lege ai lipsă? Scrie pentru astfel de cărți la o Librărie mai mare (boltă de cărți) la Blaj, Sibiu, Brașov, Cluj.

Dsale Moise Casap, în Secușigiu. Scrie la „Forestiera Română” în Cluj, care, dacă nu ți-o putea trimite chiar ea, îți poate da adresa unor negustori mari de lemne din partea locului.

Dsale Nic Gr. în Dogn. Dr. Vlad se află în Orăștie, Dr. Vaida în Cluj.

„Un țaran” în Baia de Criș. În tâmplarea invalidului nu o putem pune în foale, căci precum singur scrii, în ziua când s'a dus, și-a și căpătat banii. Pentru treaba cu traficantul acela am trimis scrisoarea la Direcția Financiară cu rugare și din partea noastră s'o lea în samă.

Pentru vânători.

Permis de purtat pușcă, nu se mai dă decât celor ce au și drept de vânat. Toți cei ce cer drept de pușcă să se înscrie întâi în o Societate de vînat din comună, — apoi înaintează cererea nouă la Prefectură.

— Cererile cele nouă, de vânat și apoi de pușcă, se află gata la Tipografia „Libertatea” în Orăștie, cu Lei 1.50 bani una cu 2 Certificate lângă cerere.

Trimisă pe postă 2 Lei.

Tipografie Românească în Deva.

Era o veche dorință a Românilor dela Deva, să aibă și ei o Tipografie Românească acolo, la scaunul județului. Acum au ajuns a o avea. Ea se află instalată de vre-o 2 săptămâni în casele județului cele de lângă aripa dreaptă a palatului județan (str. Avram Iancu 3). E tipografie înzestrată tot cu literă nouă, foarte frumoasă, cu mașini purtate de motor, funcționând în ori-ce vreme.

Tot acolo și Mare depozit și Tipărituri (toate cele peste 90 feluri imprimate administrative ce se află la Tipografia „Libertatea” din Orăștie, se găsesc și în Depozitul dela Deva).

Județul e părtaș la Tipografia Românească din Deva cu 40%,

are tot atâta parte și din câștigul ei, din care face un fond pentru ajutorarea Funcționarilor județeni, orășenești și comunali.

Legea Agrară

pentru împărțirea pământului în Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș, tradusă

pe înțelesul poporului

se află de vânzare la Tipografia „Libertatea” din Orăștie. E o broșura (carte) de 6 coale de tipar, peste 96 pagini (fețe), și se vinde cu 5 Lei, trimisă franco (posta plătită).

Cel ce dorește să i-se trimită recomandat (ca să nu se poată pierde pe postă) să adaugă 2 Lei taxa de recomandare. Asta nu de fiecare exemplar, ci odată (2 Lei) pentru pachetul întreg, ori câte s'ar pune în el.

Banii se trimit înainte!

Volume de „Foi Interesante”

mai avem de pe următorii ani, legate la olaltă în cărți mari, de 210—220 pagini, cu sute de chipuri frumoase, cu poezii, nevele, povești și glume:

„Foate Interesantă” de pe 1908, 1909, 1910, 1911, 1913, 1919, 1920 și 1921.

Prețul unui volum, ori-care, trimise cu posta franco-recomandat, e 10 Lei.

Volume de pe 1906, 1907, 1912 și 1914, nu mai avem.

Banii se trimit înainte. Cu „ramburs” nu trimitem. Cererile fără bani, nu se lasă în samă.

„Bobârnaci”.

— Volume de „Bobârnaci” foala plină de glume frumoase, sănătoase și cuvințioase, scrise de regretatul Haralamb Călămăr (E. Borcio), — mai avem numai de pe anul 1911, 100 pagini, cu mii de glume în proză și versuri, — cu 8 Lei volumul, trimis franco recomandat.

„Libertatea”, Orăștie.

„Eroii Nostri”

prea frumoase cărțile istorice. Cuprind începutul istoriei Românilor aci în Dacia, apoi întemeierea Principatelor Moldovei și Munteniei.

Sunt 3 cărțile ce ne arată istoria neamului în cuvinte, în icoane și cu poeziile, care cântă mărirea scelor vremi.

Fiecare Cărțică (1. 2. 3.) se vinde cu Lei 2.50 trimisă franco, la olaltă Lei 7.50 și 2 Lei pentru a se pune recomandat la postă.

Banii înainte. Cu „ramburs” nu lucrăm.

În comuna Beriz (la 6 km. dela Orăștie) se află de vindut

o casă nouă zidită

constătoare din 3 odăi, colină, 2 camere, pivniță, șură, grajduri separate, culină de vară și alte edificii laterale, curte mare și grădina de 1 jegăr cat. Întreg intravilanul este situat lângă drumul județan, loc potrivit pentru prăvălie, crămă, lăptărie etc.

Reflecții să se adreseze la

PETRU DAMIAN

(0) 1-2 Orăștie, (Str. Apei 13).

Pentru d. secretari și primarii

A ieșit de sub tipar:

Cartea Socoalelor Comunale

ce se cer acuma fi încheiate. Coala cu 1 Leu 60 bani. Pe 1 coala 92 rubrici. — Apoi:

Contul de gestiune.

adeca caetul rezumativ (Zárszámadás) al tuturor venitelor și cheltuielilor, cu toate capitolele adunate la un loc, 8 pagini, 6 Lei, — și

Evidenta Serială

sau Cartea de lucrări particulare ale notariilor pentru lucrările predate (Magánmunkálatok sorkönyve). 120 foi, perforate, compactate, 36 Lei.

Mal-sunt gata:

Registru pentru darea cânilor.

„ ” tăierea animalelor.

Rugare pentru permis de vânat, cu 2 Certificate speciale.

A se cere la „Tipografia Românească” din Deva și Tipografia „Libertatea” Orăștie.

AVIZ! Am onoare a încunoștința

onoratele dame din Orăștie și jur, că am deschis aici o

croitorie de dame

în Calea Mihail-Viteazul 21. Pregătesc costume după moda engleză și franceză, mantale, costume de sport, în cel mai modern stil. Apoi: haine de bal și toalete speciale, chepurți, etc.

Prexa pe care mi am cîștigat o într'un oraș mare din străinătate, pe urmă ca croitor, o voiu valora acum în Orăștie.

Rog sprijinul onoratului public. (568) 1-3 Cu distincă stimă:

Ferdinand Ladislau,
croitor de dame.

Mașină de scămănat lână se află de vânzare la:

Dima Tânăsie, tăbăcar (537) 3-4 Hunedoara, Str. Severin 1

3 buti de vin, una 600 litri, una de 572 și a treia de 112 litri, în bunăstare se vînd — A se adresa în Orăștie, Strada Timarilor 6.

(556) 2-3

Separatoare de lapte,

Putine de unt,

Oale țincuite pentru fiert cartofi, sfeclă etc. pentru vite.

Osi pentru căruța

furnizează en gros și en detail cu prețurile cele mai ieftine prompt din depozitele sale:

„Departamentul Mașinilor”

Sibiu, Str. Sării Nr. 22.

Mediaș, Piața cazarmei Nr. 15

Sighișoara, Str. Baier Nr. 47.

(555) 2-3

Scriitor pentru cancelaria notarială din Homorod (plasa Geoargiu de Jos), se caută.

Se poate ocupa imediat. Sefar, după învoială. A se adresa la:

Luca Pallade,

notar, Homorod, Geoargiu-de-Jos (jud. Hunedoara) (565) 1-3

COMPACTOR

la Orăștie, găsește loc ce-l poate ocupa imediat fără concurent.

FRĂȚILOR!
CUMPĂRAȚI ACTII DELA

Banca Centrală

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ, SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
FILIALA ORADEA-MARE

Cea mai mare bancă românească-ardelenească cu un Capital social și Fond de rezervă de Lei 50,000 000 cea Lei 17,500 000

Cereți bilanțul și raportul anual, prospecte și deslușiri gratis!.

După DEPUNERI PE LIBEL dă totdeauna cele mai urcate procente de interese, de prezent 5% și 6% neto.

Darea după interese o plătește Institutul și nu socotește nici un fel de spese. Toate îndrumările le dă gratis și franco!

Încercați și Vă veți convinge! (566) b1-5

Adresați-Vă către:

Banca centrală, filiala ORADEA-MARE.